

Nr 130

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ändringar i det till grund för samarbetet inom SAS liggande konsortialavtalet.

(4:e avd.)

I propositionen nr 156 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 30 mars 1962, föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett vid statsrådsprotokollet fogat avtal om ändring av konsortialavtalet den 8 februari 1951 mellan de i konsortiet SAS samverkande flygföretagen.

Inledningsvis redovisas i propositionen huvuddragen av gällande överenskommelser rörande det skandinaviska samarbetet inom SAS samt vissa andra data om konsortiet.

I enlighet med vad som förutsatts vid den ekonomiska rekonstruktionen av konsortiet år 1961 (prop. 1961: 159) beslöt kommunikationsministrarna i Danmark, Norge och Sverige den 1 juli 1961 att var för sig och i samråd med representanter för de privata aktieägargrupperna i vederbörande moderbolag utse två medlemmar av en *skandinavisk kommitté med uppdrag att skyndsamt företaga en engångsutredning av huvudpunkterna i konsortiets organisation, administration och driftformer* i syfte att lägga fram förslag till åtgärder som kan öka konsortiets effektivitet och konkurrensförmåga.

Kommittén vilken konstituterades den 14 augusti 1961 har avlämnat ett den 29 december 1961 dagtecknat betänkande. Beträffande innehållet i betänkandet får utskottet hänvisa till propositionen (s. 5—13).

I skrivelse den 29 mars 1962 har ABA meddelat, att de i konsortiet samverkande moderbolagen undertecknat ett tilläggsavtal innefattande godtagande av de av kommittén föreslagna ändringarna i konsortialavtalet. Därjämte har moderbolagen företagit vissa jämkningar och förtydliganden i konsortialavtalet. ABA har hemställt om godkännande av tilläggsavtalet. Beträffande innehållet i tilläggsavtalet torde få hänvisas till propositionen (bilaga).

Departementschefen har anfört följande.

I samband med den ekonomiska rekonstruktionen av konsortiet år 1961 förelåg enighet mellan de skandinaviska staterna och de privata aktieägargrupperna i konsortiets moderbolag att efter samråd tillsätta en skandinavisk kommitté med uppdrag att skyndsamt företaga en engångsutredning av huvudpunkterna i konsortiets organisation, administration och driftformer i syfte att lägga fram förslag, som kan öka konsortiets effektivitet och

konkurrensförmåga. Den i anledning därav tillsatta kommittén har numera slutfört sitt arbete och föreslagit vissa ändringar i 1951 års konsortialavtal.

Med hänsyn till bestämmelserna i konsortialavtalet och till vad som förutsatts vid rekonstruktionen av konsortiet har utgångspunkten för kommitténs ställningstaganden varit att konsortiet i framtiden skall drivas strängt affärsmässigt och med största möjliga effektivitet. Endast i den mån det låter sig göra utan avsteg från affärsmässigheten bör konsortiet söka fördela sin verksamhet mellan de skandinaviska länderna. Konsortiets ledning skall således i princip arbeta under samma förutsättningar som ledningen för ett affärsföretag och ha samma affärsmässiga handlingsfrihet. I syfte att för framtiden undvika varje oklarhet på denna punkt synes lämpligt att — såsom kommittén förordat — de i konsortiet ingående bolagen även formellt konstaterar att de bestämmelser härom i den i samband med konsortialavtalet upprättade aide-mémoire, som icke överensstämmer med konsortialavtalet och de avtalade förutsättningarna för rekonstruktionen av konsortiet, icke längre äger tillämpning.

Kommittén föreslår att ledningen och förvaltningen av konsortiets angelägenheter föres över från den nuvarande styrelsen om 32 ledamöter till ett mindre organ, som därvid skall erhålla en styrelses plikter och befogenheter. Den nuvarande styrelsen får karaktären av en församling bestående av befullmäktigade ombud för parterna i konsortiet, och dess uppgift blir i huvudsak att följa och granska den nya styrelsens verksamhet. Enligt förslaget skall vidare den nya styrelsen — liksom det nuvarande arbetsutskottet — bestå av sex ledamöter med lika många suppleanter. Dessa kommer dock i framtiden att utses av församlingen och ej av parterna. Med hänsyn till konsortiets konstruktion skall församlingen emellertid därvid vara bunden av parternas förslag. Till medlem i den nya styrelsen skall kunna utses även den, som ej är medlem av församlingen. För närvarande skall ordföranden och vice ordförandena i styrelsen tillika vara medlemmar i arbetsutskottet. Enligt kommitténs förslag skall däremot ordföranden och vice ordförandena i församlingen icke automatiskt vara ledamöter i den nya styrelsen. Det förutsättes tillika att ordförandeposten i församlingen och motsvarande post i styrelsen icke skall besättas av representanter för samma part. Ordförandeposterna avses skola alternera mellan parterna varje år.

Moderbolagen har genom avtal den 26 mars 1962 kommit överens om att godtaga de förslag till ändringar i konsortialavtalet som föreslagits av kommittén. Samtidigt därmed har moderbolagen enats om att företaga en del ytterligare jämkningar i konsortialavtalet, vilka i huvudsak har redaktionell karaktär.

Det svenska moderbolaget, ABA, har hemställt att statsmakterna som tidigare godkänt konsortialavtalet nu även måtte godkänna den mellan moderbolagen träffade överenskommelsen om ändring av detsamma.

I likhet med kommittén anser jag nödvändigt att konsortiet i fråga om dess ledande och förvaltande organ erhåller en organisation, som i högre grad än den nuvarande skapar möjlighet för en rationell och effektiv drift av konsortiets verksamhet. Med hänsyn till att konsortiet skall drivas efter sunda affärsmässiga principer måste det vara ett starkt önskemål att ledningen därvid får en sådan organisation som inom näringslivet i övrigt visat sig ändamålsenlig. Genom de av kommittén föreslagna ändringarna i konsortialavtalet torde detta önskemål ha tillgodosetts och förutsättningar skapats för en mera effektiv och handlingskraftig ledning för konsortiet. Efter

samråd med de danska och norska trafikministrarna vill jag därför förorda, att de av kommittén föreslagna ändringarna i konsortialavtalet godkännes av statsmakterna. Mot de ytterligare jämkningar i avtalet som beslutats av moderbolagen har jag icke något att erinra.

Som framgått av den förut lämnade redogörelsen har det ursprungliga konsortialavtalet år 1951 för svensk del underställtts riksdagen för godkännande. Så torde även böra ske med den nu ifrågavarande ändringen av avtalet. Vad beträffar ändringar, som framdeles kan komma att aktualiseras, synes mig från praktisk synpunkt lämpligt, att riksdagens godkännande behöver inhämtas endast i fråga om sådana ändringar, som berör huvudgrunderna i avtalet. Ändringar i övrigt torde få prövas av Kungl. Maj:t ensam.

Enligt vad som under hand upplysts skall de av ändringarna berörda paragraferna i konsortialavtalet upphöra att gälla per den 30 september 1962 och ersättas med nya paragrafer, vilka skall träda i kraft från och med den 1 oktober 1962 och utgöra integrerande delar av konsortialavtalet.

Utskottet. I propositionen har bemyndigande begärts för Kungl. Maj:t att godkänna en överenskommelse som träffats av de i SAS-konsortiet samverkande skandinaviska flygföretagen om att det mellan företagen gällande konsortialavtalet skall ändras i vissa väsentliga avseenden. Överenskommelsen innebär bland annat att ledningen och förvaltningen av konsortiets angelägenheter överföres från den nuvarande styrelsen med 32 medlemmar till det av 6 ledamöter bestående arbetsutskottet, som därvid skall erhålla en styrelses plikter och befogenheter. Den nuvarande styrelsen avses få karaktären av en församling bestående av befullmäktigade ombud för parterna i konsortiet, och dess uppgift blir i huvudsak att följa och granska den nya styrelsens verksamhet.

Såvitt utskottet kan bedöma bör de nu föreslagna organisatoriska förändringarna ge konsortiet ökade möjligheter att på ett effektivt sätt genomföra sina uppgifter. Utskottet har därför inga erinringar att göra mot de föreslagna ändringarna i konsortialavtalet. Vad departementschefen i övrigt anfört och föreslagit har ej givit anledning till särskilt uttalande från utskottets sida.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett vid statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 30 mars 1962 fogat avtal om ändring av konsortialavtalet den 8 februari 1951 mellan de i konsortiet SAS samverkande flygföretagen.

Stockholm den 15 maj 1962

På statsutskottets vägnar:
ERNST V. STAXÄNG

Närvarande: se under utlåtandet nr 131.